

4. BOYUT Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi 4. BOYUT Journal of Media and Cultural Studies

Araştırma Makalesi | Research Article

🔓 Açık Erişim | Open Access

Türkiye'nin Akademik Literatüründe Kültürel Hegemonya ve Kültürel İktidar Kavramları

Concepts of Cultural Hegemony and Cultural Power in Turkish Academic Literature

Emre Yüksel ¹

¹ İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü, İstanbul, Türkiye

Öz

“Kültürel hegemonya” ve “kültürel iktidar” kavramları, Türkiye’de siyasal iktidar mücadeleleri, kültür politikaları ve toplumsal dönüşüm tartışmalarıyla yakından ilişkili biçimde hem kamusal söylemde hem de akademik literatürde giderek daha görünür hâle gelmiştir. Özellikle kültürel iktidar kavramının son yıllarda siyasal söylemde öne çıkması, bu kavramın akademik metinlerdeki kullanımını artırmıştır. Ancak bu kullanımın kuramsal tutarlılığı ve analitik işlevi tartışmalı bir görünüm arz etmektedir. Bu çalışma, kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramlarının Türkiye akademik literatüründe nasıl dolaşıma girdiğini, hangi bağlamlarda kullanıldığını ve ne tür kavramsal işlevler üstlendiğini karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, DergiPark veri tabanında yer alan ve başlık, anahtar kelimeler ya da özet bölümlerinde bu iki kavrama yer veren makalelerin sistematik biçimde taranmasıyla oluşturulan bir veri setine dayanmaktadır. Belirlenen çalışmalar, kavramsal işlev, kuramsal referans ve tematik bağlam ölçütleri temelinde sınıflandırılmış ve nitel içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bulgular, kültürel hegemonya kavramının akademik literatürde daha yerleşik bir kuramsal zemine sahip olduğunu ve büyük ölçüde Gramsci merkezli teorik tartışmalarla ilişkilendirildiğini göstermektedir. Buna karşılık kültürel iktidar kavramının daha sınırlı bir literatüre sahip olduğu, çoğunlukla güncel siyasal tartışmalar bağlamında ele alındığı ve kuramsal derinlik bakımından zayıf kaldığı tespit edilmiştir. Tematik analiz, kültürel hegemonya odaklı çalışmaların medya, kültür endüstrisi, sinema ve kuramsal tartışmalar etrafında yoğunlaştığını; kültürel iktidar merkezli çalışmaların ise ağırlıklı olarak siyaset, kültür politikaları ve iktidar ilişkileriyle sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır.

Abstract

This study aims to comparatively examine how the concepts of cultural hegemony and cultural power circulate in Turkish academic literature, in what contexts they are used, and what kinds of conceptual functions they assume. The research is based on a dataset created by systematically scanning articles in the DergiPark database that include these two concepts in their titles, keywords, or abstracts. The selected studies were classified based on the criteria of conceptual function, theoretical reference, and thematic context, and evaluated using qualitative content analysis. The findings show that the concept of cultural hegemony has a more established theoretical foundation in academic literature and is largely associated with Gramsci-centered theoretical discussions. In contrast, the concept of cultural power has a more limited literature, is mostly addressed in the context of contemporary political discussions, and remains weak in terms of theoretical depth. Thematic analysis reveals that studies focusing on cultural hegemony are concentrated around media, the culture industry, cinema, and theoretical discussions; while studies focusing on cultural power are mainly limited to politics, cultural policies, and power relations.

Anahtar Kelimeler Kültürel Hegemonya • Kültürel İktidar • Kültür Savaşları • Antonio Gramsci • Akademik Literatür

Keywords Cultural Hegemony • Cultural Power • Cultural Wars • Antonio Gramsci • Academic Literature

Atıf | Citation: Yüksel, E. (2026). Türkiye'nin akademik literatüründe kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramları. 4. BOYUT Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi–4. BOYUT Journal of Media and Cultural Studies, (28), 47–63. <https://doi.org/10.26650/4boyut.2026.1857581>

 This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

 2026. Yüksel, E.

 Sorumlu Yazar | Corresponding author: Emre Yüksel eyuksel@gelisim.edu.tr

Extended Summary

The cultural sphere constitutes a significant dimension of political power struggles in modern societies. Culture is not merely the sum of aesthetic productions, symbolic representations, or daily life practices, but also the arena of struggle where social consent is produced, legitimized, and reproduced. In this context, the concepts of "cultural hegemony" and "cultural power" have become central to political debates and academic studies, particularly in Turkey, in recent years. However, there are significant differences in the ways these two concepts are used in academic literature, their theoretical foundations, and their analytical functions.

This study aims to comparatively examine how the concepts of cultural hegemony and cultural power have entered Turkish academic literature, in what contexts they are used, and what kinds of conceptual functions they assume. The increasing visibility of the concept of cultural power in political discourse in recent years has led to its more frequent use in academic texts, often creating the impression that this usage is problematic in terms of theoretical consistency and analytical depth. This study aims to evaluate this impression through a systematic examination.

This research is based on a dataset of academic articles in the DergiPark database that contain the concepts of "cultural hegemony" and/or "cultural power" in their titles, keywords, or abstracts. The selected studies were classified according to the function of the concepts within the text, the theoretical references they rely on, and the thematic contexts they address. Within this framework, qualitative content analysis was used to evaluate how the concepts are defined, which theoretical traditions they are associated with, and in which areas they are used as an analytical tool. The analysis findings reveal that the concept of cultural hegemony has a relatively established position in Turkish academic literature. Cultural hegemony is largely addressed through Gramsci-centered theoretical frameworks. A significant portion of the studies shaped around this concept focus on areas such as media, the culture industry, cinema, popular culture, and ideology criticism. Furthermore, some studies directly discuss the theoretical dimension of the concept and question its relationship with different intellectual traditions. This indicates that the concept of cultural hegemony is used not only as a descriptive tool but also as an analytical one.

In contrast, the concept of cultural power has been found to occupy a more limited space in the literature, and its use is largely linked to contemporary political debates. Cultural power is mostly discussed in the context of the influence of political power on the cultural sphere, cultural policies, state-culture relations, and ideological orientations. However, in a significant portion of these studies, the concept is not placed within a clear theoretical framework, its analytical boundaries are not clearly defined, and it is often used in a descriptive or rhetorical function. It is particularly noteworthy that in some articles, the concept of cultural power appears only in the abstract or introduction sections. Further in the text, the concept is not discussed systematically.

Thematic analysis makes this divergence between the two concepts even more visible. While studies focusing on cultural hegemony have a broad thematic range encompassing the diversity of cultural production fields, studies centered on cultural power are concentrated within a narrower framework, primarily focusing on politics and power relations. This suggests that cultural power has not yet been addressed as an independent and established theoretical problem. The findings suggest that the concept is primarily used to describe a specific political moment.

In conclusion, this study reveals significant differences, both theoretically and thematically, in the usage of the concepts of cultural hegemony and cultural power within Turkish academic literature. Cultural hegemony stands out as a concept rooted in a long intellectual tradition, theoretically tested, and possessing high analytical capacity. Cultural power, as a concept, however, has not yet reached theoretical maturity, exhibits unclear conceptual boundaries, and largely circulates under the influence of contemporary political discourse. These findings indicate that the concept of cultural power needs to be re-examined within a more consistent, critical, and theoretical framework in academic literature.

Giriş

Sosyal bilimler alanında bazı teorisyenlerin ve onların kavramlarının kimi zaman ön plana çıktığı kimi zaman geri planda kaldığı ve hatta bazen unutulmaya yüz tuttuğu görülmektedir. Bu çalışmada ele alınan kavramlardan kültürel hegemonya kavramı da bilhassa Türkiye'deki kültürel tartışmalarda sıklıkla hatırlanmaktadır. Günümüzün sosyal bilim araştırmalarında yoğunlukla başvurulan kültürel hegemonya kavramı

Marksist teorisyen Antonio Gramsci'nin ölümünden sonra bilinirlik kazanmış ve Türkiye'nin sosyal bilimler literatürüne de nispeten geç bir giriş yapmıştır. Ancak kavram bilhassa 1980 sonrasında kullanılmaya başlandığı akademik literatürde zamanla bilinirlik kazanmış ve literatüre yerleşmiştir. Öyle ki akademik literatüre yerleşen kavram yalnızca akademik metinlerle sınırlı kalmamış kimlik, kültür ve siyaset tartışmalarının hemen her noktasında başvurulan bir terim haline gelmiştir.

Basit anlamıyla iktidarın hem her yere sirayet etmesi hem de farklı zeminlerde etkin olması anlamına gelen hegemonya, yoğun anlamını özellikle kültürel hegemonya çerçevesinde Gramsci ile kazanmıştır. Gramsci'de hegemonya rıza üretim kabiliyeti ile birlikte tanımlanmakta, hegemonik iktidar yönetilenlerin ve toplumun alt kesimlerinin rızasını kazanabilen iktidar olarak değerlendirilmektedir (Bora, 2018: 16). Hegemonya tesis eden hâkim sınıf, kültür yoluyla kitlelerde bilinç oluşturarak kendi sınıfsal üstünlüğünü sağlamakta ve bu sayede hegemonyasını aynı araçlarla yeniden üretebilmektedir (Gramsci, 2014: 28). Hegemonya, bir toplumsal grubun yalnızca zor kullanarak değil, esasen rıza ve ikna yoluyla kurduğu entelektüel ve ahlaki liderliktir. Bu liderlik, toplumun dünya görüşünü biçimlendiren kültürel ve ideolojik filtreler yaratarak belirli bir sınıfın değerleri, sanki tüm toplum için doğal ve evrenselmiş gibi kabul görür. Bu süreçte entelektüeller merkezi bir rol oynamaktadır. Entelektüeller, egemen sınıfın ideolojisini yayarken onu halkın kültürüyle “organik” biçimde ilişkilendirmekte ve böylece toplumsal düzeni meşrulaştırmaktadır. Yüksek kültür ile halk kültürü arasındaki çelişkileri açıklayıp uzlaştırarak mevcut iktidarı “mantıklı” ve “normal” hale getirirler. Nihayetinde kültürel hegemonya, hâkim toplumsal grubun entelektüeller aracılığıyla kalıcı bir rıza sistemi kurması olarak kendisini göstermektedir. Bu sistemde zor ortadan kalkmaz, fakat rıza ile dengelenir. Böylece devlet ve toplum, Gramsci'nin “bütünleyici devlet” dediği biçimde, zor ile rızanın birleştiği bir hegemonik yapı içinde işler (Fontana, 2013: 272-273). Laclau ve Mouffe'ye göre (2012: 31-32) hegemonya kavramı, baştan itibaren pozitif ve sabit bir anlama sahip olmaktan ziyade, tarihsel zorunluluk fikrinin krizinden doğan bir müdahale biçimini ifade etmektedir. Rus Sosyal Demokrasisinden Lenin ve Gramsci'ye uzanan süreçte değişen tarihsel koşullara bağlı olarak farklı işlevler kazanmış ve nihayet toplumsal birliğin zorunlu değil, sürekli yeniden kurulan ve belirsiz bir eklemlenme süreci olarak kavranmasını mümkün kılan merkezi bir kavrama dönüşmüştür. Kavramın bulunduğu zeminin kayganlığını gösteren bir başka yaklaşım farklılığı ise Hall ve Laclau'nun kavramı ele alış biçimlerinde karşımıza çıkmaktadır. Hall'un yaklaşımında hegemonya, Gramsci'nin düşüncesine bağlı kalarak, tarihsel olarak özgül ve çok katmanlı mücadelelerin bağımsızlığını vurgulayan, içinde bulunulan koşullara sıkı sıkıya bağlı analitik bir araç işlevi görür. Laclau'da ise hegemonya giderek soyutlaşan, popülizmi evrensel bir siyaset mantığı haline getiren biçimsel ve kurucu bir siyasi ontolojiye evrilir. Bu nedenle kavramın anlamı iki kuramcı arasında ortak değildir. Hall için hegemonya, somut koşullar tarafından sürekli yeniden şekillendirilen açıklayıcı bir pratiktir. Laclau içinse hegemonya, somut koşulların ötesine geçen ve onları anlamlandıran temel bir ilkedir (Colpani, 2022).

Kültürel iktidar kavramı ise Türkiye'de akademik literatürden ziyade siyasal ve entelektüel tartışmalar içinde şekillenmiş, özellikle 2010'lu yıllardan itibaren kamusal söylemde görünürlük kazanmıştır. Kavramın yaygınlaşmasında, muhafazakâr entelektüel çevrelerin Türkiye'de uzun süredir siyasal iktidarı elinde bulundurmalarına rağmen kültürel alanda benzer bir hâkimiyet kuramadıkları yönündeki değerlendirmeleri belirleyici olmuştur. Bununla birlikte muhafazakâr çevrelerde, kendilerinin kültürel iktidara sahip olmadığını düşünürken aslında aynı şekilde solun da bir kültürel iktidara sahip olmadığı yönündeki görüşler de ortaya çıkmıştır (Arslanbenzer, 2011: 14). Kavram, özellikle 2017 senesinde Cumhurbaşkanı'nın kamuoyunda “siyasi iktidar olduk ancak kültürel iktidar olmadık” (AK Parti, 2017) şeklinde bilinen konuşmasından sonra yalnızca entelektüel bir tartışma başlığı olmaktan çıkmıştır. Medya, eğitim, hukuk ve sanat gibi farklı çerçevelerden ele alınan kültürel iktidar meselesi artık ülkenin gündeminde sıklıkla kendisine yer bulan politik bir tartışmanın objesi haline gelmiştir. Kültürel iktidar meselesi ne yalnızca muhafazakârlar ne de yalnızca seküler kesim tarafından ele alınmış, ülkenin farklı politik kutbunda yer alan isimlerce hem akademik – entelektüel

tartışmalarda hem de popüler kültür mecralarında konu üzerine fikir üretilmeye devam edilmiştir. Ancak bu süreçte kültürel iktidar kavramı, çoğu zaman kuramsal bir tanımlamaya kavuşturulmadan, hegemonya, kültürel üstünlük ve kültürel temsil gibi farklı anlam katmanlarını iç içe geçiren muğlak bir kullanım alanına sahip olmuştur.

Kültür üzerine yaşanan hegemonya – iktidar tartışmalarını daha maddi bir noktaya bakarak analiz edenler ise yaşanmakta olan süreci yer yer Almanya'nın *Kulturkampf*'ına benzetmektedirler. Türkiye'de resmi söyleme de yansıyan muhafazakâr – seküler kültürel mücadelesi on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında Bismarck dönemi Almanya'sında yaşanan, ulus-devlet ile kilise arasında başlayan ve giderek bütün topluma yayılan mücadeleyi ifade eden kültür savaşları (Dellaloğlu, 2020: 301) ile benzer olarak değerlendirilmektedir. Belge, yaşanan süreci -Bismarck dönemine atıfta bulunarak- Erdoğan tarafından karşısına laik kesimi alarak ilan edilmiş bir kültür savaşı olarak ele almaktadır (Belge, 2019). Belge ile aynı politik temelden gelen Ahmet İnsel de Türkiye'nin bir kültür savaşından geçtiğini belirtmektedir (İnsel, 2017). Muhafazakâr entelektüel camianın yazarlarından Ercan Yıldırım (2018) ise bir kültür savaşından geçildiğini fakat bunun seküler kesime karşı bir savaş değil seküler kesimi aracı olarak kullandığını düşündüğü küresel sermayeye karşı bir savaş olduğunu dile getirmektedir. Yıldırım, karşıtı olduğu Kemalistleri siyasi dönüşümü gerçekleştirirken bir yandan da elit sınıf yaratmayı başardığı için takdir eder. Öte yandan kendisinin de dahil olduğu muhafazakâr cenahı ise kültür ve sanat konusunda ebru-hat-tezhip gibi zaman ve tarih dışı gelenekselliklerle özdeşleşmiş pratikleri pazara sunma arkaikliği nedeniyle tenkit eder (2018). Kültür savaşlarının otoriterlik doğuracağını savunan Sosyolog Besim Dellaloğlu'na göre (2020: 313) kültürel alan, politik alanın aksine ölçülebilir, devredilebilir ve nicel bir iktidar mantığıyla işleyen bir yapı değildir ve bu nedenle kültürde "iktidar" kavramı yanıltıcı olup kültürel süreçler ancak niteliksel ve uzun erimli bir etki biçimi olan "hegemonya" kavramı üzerinden anlamlandırılabilir.

Özünde kültürel hegemonya kavramı Gramsci'den alınan kuramsal temel ile var olurken Türkiye'de sıklıkla anılan kültürel iktidar kavramı kuramsal bir dayanak noktasından daha ziyade siyasi tartışmalardan aldığı temelle gelişimini sürdürmüştür. Kavram olarak kültürel iktidar Türkiye'de kuramsal temelini Gramsci'nin düşünceleriyle inşa ediyor gibi görünse de esasında kuramsal düzlemde yerleşik bir karşılığı olmayan, politik bir iddianın retorik biçimi olarak varlığını sürdürmektedir. Kavramlar zaman zaman aynı anlama karşılık gelecek şekilde kullanılsa da dayandıkları temel farklılık gözetildiğinde bir kavramsal bulanıklıktan söz etmek yanlış olmayacaktır. Söz konusu durum, Türkiye'de kültür ve iktidar ilişkisini ele alan akademik çalışmalar açısından önemli bir problem alanına işaret etmektedir. Bu çalışmanın amacı, kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramlarının Türkiye'deki akademik literatürde nasıl kullanıldığını, hangi bağlamlarda ve hangi kavramsal işlevlerle ele alındığını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda çalışma, söz konusu kavramların DergiPark'ta yayımlanan makaleler üzerinden hangi kuramsal referanslara dayandığını, hangi tematik alanlarda yoğunlaştığını ve kavramlara ne tür analitik ya da söylemsel anlamlar yüklendiğini incelemeyi hedeflemektedir. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmıştır. Sistematik literatür taramasıyla belirlenen makaleler nitel içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bu yolla, Türkiye akademik literatüründe kültürel hegemonya ile kültürel iktidar kavramları arasındaki ilişkinin nasıl kurulduğu, kavramların kullanımının ülkenin politik atmosferiyle ilişkisinin nasıl olduğu ve bu ilişkinin hangi noktalarda kavramsal belirsizlikler ürettiği tartışmaya açılmaktadır.

Çalışmanın amacına uygun olarak "kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramları, Türkiye'deki akademik literatürde hangi bağlamlarda ve hangi kavramsal işlevlerle kullanılmaktadır?" sorusu çalışmanın ana araştırma sorusu olarak belirlenmiştir.

Kavramsal Ayrımlar ve Analitik Çerçeve

Bu bölüm, kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramlarını kuramsal tartışmaların yeniden üretildiği bir bağlamda ele almak yerine, bu çalışmada söz konusu kavramların hangi ölçütler üzerinden analiz edildiğini ve sistematik derlemede nasıl ayrıştırıldığını açıklamayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda kavramlar, çalışmanın da amacına uygun olarak kendi kuramsal içeriklerinden ziyade akademik metinlerde üstlendikleri analitik ve söylem işlevleri üzerinden değerlendirilmiştir.

Koselleck'e göre (2009: 62) kavramlar aynı kalırken gerçekliğin çığınca bir hızla değişmesi sonucunda büyük bir basınç oluşur ve bu basınç devri geçmiş veya dogmalaşmış kavramları farklılaştırır. Koselleck bu görüşünü "kapitalizm", "devrim" ve "devlet" gibi kavramların tarihi süreç içerisindeki farklılaşmalarını örnek göstererek destekler. Giriş bölümünde bahsettiğimiz üzere hegemonya, iktidar, kültürel hegemonya ve kültürel iktidar gibi kavramlar Koselleck'in üzerinde durduğu şekilde kullanım biçimine, yerine, zamanına hülasa bağlamına göre anlam değişikliği gösterebilmekte, farklı biçimde anlamlandırılabilir.

Bu çalışmada kavramların analizde ayrıştırılması, kavramların doğru ya da yanlış kullanımına ilişkin normatif bir değerlendirmeye dayanmamaktadır. Analiz, kavramların akademik metinlerde üstlendikleri işlevler ve temel aldıkları referanslar üzerinden yapılmaktadır. Bu doğrultuda kültürel hegemonya kavramı, Gramsciyen bir kuramsal çerçeveye ilişkilendirilen kavramlarla birlikte ele alınan kullanımlar kapsamında değerlendirilmiştir. Kültürel iktidar kavramı ise çoğunlukla siyasal ve entelektüel tartışmalar bağlamında dolaşıma giren, belirli bir kuramsal temellendirmeden ziyade betimleyici ya da normatif bir iddiayı ifade eden kullanımlar üzerinden ele alınmıştır. Bu ayrım, kavramların literatürdeki farklı anlam katmanlarını görünür kılmayı amaçlamaktadır.

Kodlama mantığı, kavramların akademik metinlerde hangi bağlamlarda ve hangi amaçlarla kullanıldığını sistematik biçimde karşılaştırmaya imkân verecek şekilde oluşturulmuştur. Her bir makale kavramın kullanım türü, kuramsal referansı, tematik bağlamı ve kavramsal işlevi açısından kodlanmıştır. Kavramların analitik bir araç mı yoksa söylemsel bir ifade mi olarak kullanıldığı ayırt edilmeye çalışılmıştır. Bu yaklaşım, kavramların literatürdeki dolaşımını betimlemeyi ve kültürel hegemonya ile kültürel iktidar arasındaki ayrımın hangi noktalarda bulanıklaştığını analitik düzeyde tartışmayı mümkün kılmaktadır. Nitel araştırma metodolojisinde kodlama yalnızca bir veri düzenleme işlemi değil veriden kuramsal çıkarımlara ulaşmayı sağlayan analitik bir süreçtir. Bu süreç, ham verilerin sistematik olarak parçalara ayrılması, kavramsallaştırılması ve veriler arasındaki örüntülerin tematik bir yapıya kavuşturulması aşamalarını kapsar (Neuman, 2014: 663).

Bu analitik ayrımlar doğrultusunda, çalışmanın yöntemi DergiPark'ta yayımlanan makalelerin sistematik olarak taranması ve belirlenen kategoriler çerçevesinde nitel içerik analizi yoluyla kodlanmasına dayanmaktadır.

Yöntem

Bu çalışma, kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramlarının Türkiye'deki akademik literatürde nasıl kullanıldığını inceleyen nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Araştırma, sistematik literatür taraması ile nitel içerik analizini bir arada kullanan betimleyici ve yorumlayıcı bir yaklaşıma dayanmaktadır. İçerik analizinin egemen paradigmalardan biri olan yorumlayıcı içerik analizi yönteminde kelimelerin ya da kodların sayımından öteye geçilerek iletişim yorumlanır ve bu yaklaşım daha geniş bir kapsam sunar (Erdoğan & Uyan-Semerçi, 2021: 213-214). Çalışmanın amacı, kavramların kuramsal doğruluğunu sınamaktan ziyade, akademik metinlerde üstlendikleri işlevleri, dayandıkları referansları ve ele alındıkları tematik bağlamları görünür kılmaktır.

Araştırmanın veri kaynağını, Türkiye’de sosyal bilimler alanında yayımlanan akademik makaleleri barındıran DergiPark oluşturmaktadır. Yapılan ön çalışmada Scopus veya Web of Science gibi dizinlerde konunun farklı bir bağlamda ele alındığı ve Türkiye’deki “kültürel iktidar” tartışması ile ilgili bir çalışmanın adı geçen dizinlerde yer almadığı görülmüştür. Bu nedenle DergiPark veritabanındaki makaleler üzerinden çalışmanın yürütülmesine karar verilmiştir. Taranan dergilerde Literatür taraması, “kültürel hegemonya” ve “kültürel iktidar” anahtar kelimeleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Başlık, özet ya da anahtar kelimelerinde bu kavramlara yer veren çalışmalar incelemeye dâhil edilmiştir. Bu ölçütler doğrultusunda oluşturulan veri seti, sınırlı sayıda ancak kavramsal çözümlemeye elverişli makalelerden oluşmaktadır.

İncelemeye dâhil edilen makaleler, önceden belirlenen analitik kategoriler doğrultusunda nitel içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Kodlama sürecinde her bir çalışma kullanım türü, kuramsal referans, tematik bağlam ve kavramsal işlev başlıkları altında ele alınmıştır. Bu kategoriler, kavramların akademik metinlerde analitik bir açıklama aracı mı yoksa daha çok normatif ya da söylemsel bir iddia olarak mı kullanıldığını ayırt etmeyi amaçlamaktadır. Kodlama işlemi, veri setinin sınırlı olması nedeniyle Excel üzerinde şemalaştırılmış ve her metin belirlenen kategorilere göre ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

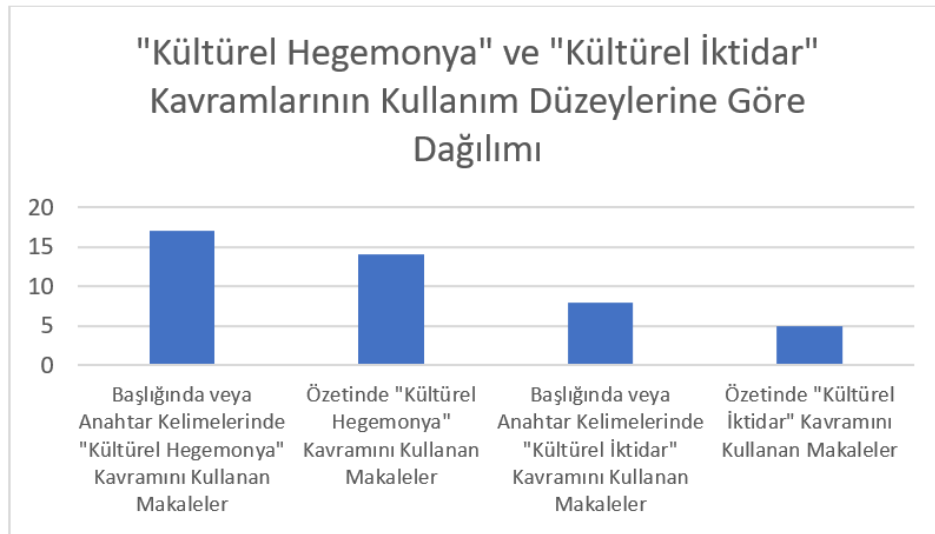
Analiz sürecinde nicel karşılaştırmalardan ziyade, kavramların kullanım biçimlerine ilişkin nitel örüntülerin ortaya konulması hedeflenmiştir. Bulgular, kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramlarının literatürdeki tematik yoğunlaşmaları, kuramsal dayanakları ve kavramsal işlevleri temelinde yorumlanmıştır. Çalışmanın, DergiPark ile sınırlı bir veri setine dayanması ve nitel içerik analizinin yorumlayıcı doğası, araştırmanın temel sınırlılıkları arasında yer almakla birlikte, bu durum çalışmanın kavramların Türkiye akademik literatüründeki dolaşımını görünür kılma amacını zedelememektedir.

Bulgular ve Analiz

Akademik literatürde kültürel hegemonya ve kültürel iktidar terimlerinin kullanımı, bu kavramların hangi amaçlarla, hangi bağlamlarda ve hangi derinlikte ele alındığına dair kıymetli veriler sağlamaktadır. DergiPark bünyesindeki makaleler üzerinde yapılan içerik incelemeleri söz konusu iki kavramın sadece kullanım sıklığı açısından değil, kuramsal temelleri ve çözümleme süreçlerindeki ağırlıkları bakımından da birbirinden ayrıştığını göstermektedir. Metnin devamında yer alan tablolar ve analizler, bu kavramların literatürdeki işleniş biçimlerini somutlaştırmayı ve aralarındaki karakteristik farkları akademik bir perspektifle ele almayı hedeflemektedir.

Figür 1

“Kültürel Hegemonya” ve “Kültürel İktidar” Kavramlarının Kullanım Düzeylerine Göre Dağılımı

Yukarıda yer alan grafik kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramlarının DergiPark'ta yayımlanan akademik makalelerdeki kullanım düzeyleri arasında belirgin bir sayısal farklılık olduğunu göstermektedir. Kültürel hegemonya kavramının hem başlık ve anahtar kelimelerde hem de özet düzeyinde daha yüksek bir görünürlüğe sahip olduğu görülmektedir. Buna karşılık kültürel iktidar kavramı, daha sınırlı sayıda çalışmada yer almakta ve görece daha dar bir akademik dolaşıma işaret etmektedir. Bu dağılım, iki kavramın literatürdeki yerleşiklik ve kullanım yaygınlıklarının aynı düzeyde olmadığını ortaya koymaktadır.

DergiPark'ta yayımlanan makaleler incelendiğinde, “kültürel hegemonya” teriminin doğrudan başlıkta ya da anahtar kelimelerde kullanıldığı çalışmalara 2014 senesinden itibaren rastlanmaktadır. Her ne kadar Gramsciye çerçevede “hegemonya” kavramının kullanımı daha erken dönemlere uzansa da “kültürel hegemonya” ifadesinin bu biçimiyle akademik literatürde görünür hâle gelmesi söz konusu tarihle sınırlıdır. Buna karşılık, “kültürel iktidar” teriminin başlıkta veya anahtar kelimelerde yer aldığı ilk makale 2020 yılında yayımlanmıştır. Bu tarih, Cumhurbaşkanının “kültürel iktidar” kavramını odağına alan konuşmalarının sonrasına denk gelmekte olup kavramın akademik literatüre girişinde siyasal gündemin etkili olduğuna işaret eden önemli bir emare sunmaktadır.

Tablo 1

Makale Yazarlarının Akademik Alanları

	Sosyoloji	Siyasal Bilimler	İletişim Bilimleri	Güzel Sanatlar	Diğer Alanlar
Kültürel Hegemonya	5	6	5	1	3
Kültürel İktidar	5	2	1	-	1

Yukarıda yer alan Tablo 1’de araştırmaya dahil edilen makalelerin yazarlarının akademik alanlarının dağılımları gösterilmektedir. Bulgular, iki kavram arasında tarihsel dolaşım ve kuramsal köken bakımından önemli farklar bulunmasına rağmen, sosyoloji alanında her iki kavramın da benzer yoğunlukta ele alındığını göstermektedir. Kültürel iktidar kavramının Türkiye akademik literatürüne kültürel hegemonya kavramına kıyasla daha geç bir dönemde dâhil olmasına rağmen, sosyoloji alanında her iki kavramın benzer yoğunlukta ele alınmış olması dikkat çekicidir. Buna karşılık, siyasal bilimler ve iletişim bilimleri alanlarında kültürel hegemonya kavramının belirgin bir ağırlık kazandığı görülmektedir. Kültürel iktidar kavramının ise bu alanlarda henüz akademik literatürde yerleşik bir karşılık bulamadığı anlaşılmaktadır. Bu durum, kültürel hegemonya kavramının siyaset teorisi ve medya çalışmalarıyla kurduğu yerleşik kuramsal bağların etkisini sürdürdüğünü düşündürmektedir.

Kullanılan kavramların metin içlerindeki işlevlerini ayırt edebilmek adına 7 farklı kavramsal işlev kategorisi oluşturulmuştur. Kategoriler aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

- Eleştirel kullanım: Kavramın mevcut toplumsal, siyasal ya da kültürel düzeni sorgulamak veya eleştirmek amacıyla kullanılması.
- Normatif kullanım: Kavramın olması gerekene dair değer yargıları üretmek üzere kullanılması.
- Kuramsal kullanım: Kavramın açık biçimde bir teorik çerçeve (Gramsci, Bourdieu vb.) içinde ele alınması.
- Açıklayıcı kullanım: Kavramın bir durumu betimlemek veya açıklamak amacıyla, tartışmayı aşırı derinleştirmeden kullanılması.
- Analitik kullanım: Kavramın ampirik materyalin çözümlemesinde analitik bir araç olarak işlev görmesi.
- Ad-hoc (yüzeysel) kullanım: Kavramın tanımlanmadan, kuramsal bir çerçeveye oturtulmadan, çoğunlukla retorik bir vurgu unsuru olarak kullanılması.
- Yeniden kavramsallaştırıcı kullanım: Kavramın mevcut literatürden farklı bir biçimde ele alınarak yeni bir anlam çerçevesi önerilmesi.

Kavramların literatürde ne ölçüde ve hangi bağlamlarda kullanıldığını ortaya koymak, bu kullanımın analitik derinliğini değerlendirmeyi de gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda, aşağıda yer alan Tablo 2’te kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramlarının makalelerde üstlendikleri kavramsal işlevler sınıflandırılmıştır.

Tablo 2

Başlığında veya Anahtar Kelimelerinde “Kültürel Hegemonya” veya “Kültürel İktidar” Kavramlarını Kullanan Makalelerde Kavramsal İşlev Dağılımı

	Kültürel Hegemonya	Kültürel İktidar
Eleştirel	Başkan, B. (2017); Güneş, Ö. (2022); Bakıcı, A. (2024); Fırat, B. Ö. (2024) (4)	Sala, B. (2022); Aymaz, G. (2025) (2)
Analitik	Öztan, G. G. (2021); Dinçer, G. Ç. (2024); Çavdar, G. B. (2024); Rakipoğlu, M. (2024) (4)	Pısdıl, E. (2022); Akçakaya, N. (2022); Çil, H. (2022) (3)
Açıklayıcı	Bozkurt, S. S. (2021); Aşkan, H. (2021); Altın, Ş. Y. & Demirci, K. (2024); Dalkılıç, İ. (2024); Şahiner, A. E. (2024) (5)	Aydın, İ. (2023); Tunç, Z. E. (2023) (2)
Normatif	Fırıncı, Y. (2018) (1)	Çakırca, B. (2020) (1)
Kuramsal	Akkoç, M. L. (2019); Gürel, S. & Okur, M. A. (2022) (2)	-
Yeniden Kavramsallaştırıcı	-	Savut, E. (2023) (1)
Ad-hoc (yüzeysel) Kullanım	Kurubacak, M. S. (2024) (1)	-

Tablo 2’ye dair çıkarımlarda bulunmadan önce tabloda yer alan kavramsal işlev kategorilerinin neye göre belirlendiğini ve bu ifadelerin hangi anlama karşılık geldiğini kısa açıklamak çalışmanın devamı için yararlı olacaktır. Tabloda yer alan 7 kategori, önceden belirlenmiş bir sınıflandırmaya dayanmamaktadır. DergiPark’ta yer alan konu hakkındaki makalelerin tekrarlı biçimde okunması ile kavramların metinlerdeki kullanım biçimlerine göre kategoriler tümevarım yöntemiyle ortaya çıkarılmıştır.

Tablo 2, kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramlarının, merkeze alındıkları çalışmalarda nasıl bir kavramsal işleve sahip olduklarını mukayeseli biçimde ortaya koymaktadır. Tabloya göre her iki kavramın da en yoğun biçimde eleştirel, analitik ve açıklayıcı işlevlerle kullanıldığı görülmektedir. Bu durum, söz konusu kavramların yalnızca betimleyici değil çözümleyici ve sorgulayıcı bir çerçevede işlendiğini göstermektedir.

Kültürel hegemonya kavramının işlevsel dağılımı incelendiğinde, kavramın görece daha dengeli ve yerleşik bir kullanım profiline sahip olduğu görülmektedir. Eleştirel, analitik, açıklayıcı ve kuramsal işlevler arasında görece bir çeşitlilik bulunmaktadır. İşlevsel dağılıma göre “kültürel hegemonya” Türkiye’nin akademik literatüründe teorik olarak içselleştirilmiş ve farklı analitik bağlamlara uyarlanabilir bir kavram haline gelmiştir. Özellikle açıklayıcı ve kuramsal işlevlerin görece görünürlüğü, kavramın yalnızca eleştiri üretmek için değil, aynı zamanda kavramsal çerçeve kurmak ve olguları açıklamak amacıyla da kullanıldığını göstermektedir.

Kültürel iktidar kavramının kavramsal işlev dağılımı ise daha sınırlı ve yoğunlaşmış bir yapı sergilemektedir. Kavram ağırlıklı olarak analitik ve eleştirel işlevler altında dikkat çekmektedir. Kuramsal ya da açıklayıcı kullanımların yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Bu durum, kültürel iktidar kavramının henüz kuramsal olarak yerleşmiş bir çerçeveye sahip olmaktan ziyade, belirli siyasal ve toplumsal hadiseleri analiz etmek üzere kullanılan bağlama duyarlı bir kavram olarak işlediğini düşündürmektedir.

Kültürel iktidar kavramının en az bir çalışmada yeniden kavramsallaştırıcı bir işleve sahip olması, bu kavramın henüz teorik sınırları netleşmiş bir çerçeveye kavuşmadığını düşündürmektedir. Kavram, mevcut tanımların ötesine geçilerek yeniden ele alınmakta ve anlamı üzerine teorik bir arayış sürdürülmektedir. Bu eğilim, kültürel iktidarın akademik alanda hâlen tartışmaya açık, içeriği doldurulmakta olan bir kavram olarak dolaşımda olduğunu göstermektedir.

Kültürel hegemonya kavramında ise yeniden kavramsallaştırmaya yönelik bir kullanımın bulunmaması dikkat çekicidir. Bu durum, kavramın kuramsal temelinin büyük ölçüde yerleşmiş olduğuna işaret etmektedir. Gramsci'den itibaren oluşan teorik miras, kültürel hegemonya kavramının hem tanımsal sınırlarını hem de analitik kullanım biçimlerini belirginleştirmiş görünmektedir. Türkiye akademik literatüründe kavramın çoğunlukla mevcut teorik çerçeveler içinde ele alınması, kültürel hegemonyanın artık “tartışılan” değil, “kullanılan” bir kavram haline geldiğini anlatmaktadır.

Bu tablo, iki kavram arasındaki tarihsel ve kuramsal mesafeyi açık biçimde ortaya koymaktadır. Kültürel hegemonya, uzun süredir teorik olarak yerleşmiş bir kavramdır ve analizlerde istikrarlı biçimde kullanılmaktadır. Kültürel iktidar ise daha çok güncel siyasal ve toplumsal tartışmalarla ilişkili olarak ele alınmaktadır. Bu nedenle kavramın akademik içeriği hâlen şekillenme süreci içindedir.

Tabloda dikkat çeken bir diğer nokta, ad-hoc (yüzeysel) kullanımın yalnızca kültürel hegemonya kavramı için tekil bir örnekle sınırlı kalmasıdır. Bu durum, her iki kavramın da başlık ve anahtar kelimelerde yer aldıkları çalışmalarda genellikle bilinçli biçimde tercih edildiğini düşündürmektedir. Kavramlar çoğunlukla makalenin merkezine yerleştirilmektedir. Başlık ve anahtar kelimelerde kullanılan kavramların, metin içinde görece daha tutarlı kavramsal işlevlerle kurulduğu görülmektedir. Bununla birlikte yalnızca makalenin özetinde “kültürel hegemonya” veya “kültürel iktidar” kavramlarına yer veren çalışmalar incelendiğinde ise çoğunlukla bu kavramların rastgele bir biçimde kullanıldığı ve aslında makalenin genel yapısında geçerli bir işleve sahip olmadığı görülmektedir. Aşağıda yer alan tabloda özet metninde ilgili kavramları kullanan makalelerdeki kavramsal işlev dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 3

Yalnızca Makale Özetinde “Kültürel Hegemonya” veya “Kültürel İktidar” Kavramlarını Kullanan Makalelerde Kavramsal İşlev Dağılımı

	Kültürel Hegemonya	Kültürel İktidar
Eleştirel	Bilgin, O. (2024); Eruygur, A. (2024); Güngör, F. S. & Kuloğlu, C. (2025); Bilgin, O. & Sarıköse, M. (2025) (4)	Fırat, B. Ö. (2024) (1)
Analitik	-	-
Açıklayıcı	-	-
Normatif	-	-
Kuramsal	Subaşı, S. T. (2018); Akçıl, K. (2022); Akbaş, A. (2023); (3)	-
Yeniden Kavramsallaştırıcı	-	-
Ad-hoc (yüzeysel) Kullanım	Çetinkaya, E. (2014); Devrani, A. E. P. (2017); Bars, M. E. (2018); Erman, A. (2019); Yandır, G. & Çakı, F. (2023); Akbay, Y. (2024); Elmacioğlu, G. (2024) (6)	Mencet, M. S. (2018); Gültekin, M. (2019); Oktay, G. (2024); Şerbetçioğlu, N. (2025) (4)

Yukarıdaki tablo iki kavramın kullanım biçimleri arasında kayda değer bir ayrım olduğu göstermektedir. “Kültürel hegemonya” kavramının sadece özetlerde geçtiği makaleler incelendiğinde çalışmaların bir kısmında kavramın araştırmanın temel sorusuyla doğrudan bağlantılı olduğu ancak diğerlerinde ise kuramsal bir derinlik taşımadan kullanıldığı görülür. Her ne kadar kavram akademide kökleşmiş olsa da tüm kullanımlarının aynı analitik değere sahip olmadığı ortaya çıkmaktadır. Yaklaşık yarı yarıya olan anlamlı ve anlamsız kullanım dağılımı kavramın zaman zaman yüzeysel bir şekilde kullanıldığını gösterse de bilinçli ve nitelikli kullanımı göz ardı etmeyi de engellemektedir.

“Kültürel iktidar” kavramının kullanımında ise farklı bir durum ortaya çıkmaktadır. Yalnızca özet metinlerinde kültürel iktidar kavramına yer veren çalışmalar incelendiğinde kavramın ad-hoc (yüzeysel) bir biçimde, yani gelişigüzel ve derinlemesine ele alınmadan kullanıldığı dikkat çekmektedir. Beş çalışmanın dördünde, kavram çalışmanın ana teması, modeli veya kuramsal temeliyle ilgisi olmadan, yalnızca retorik

bir ifade olarak kullanılmıştır. Kavramın çalışmada herhangi bir açıklama veya çözümleme işlevi bulunmamaktadır. Söz konusu kullanım biçimi, kavramın metne ana tartışmayla ilişkisiz bir biçimde dahil edildiğini göstermektedir.

Tablo 3'te yer alan veriler kavramın akademik literatürdeki ortaya çıkış ve yayılım biçimiyle yakından bağlantılıdır. Kültürel iktidar kavramının öncelikle siyasi ve kamusal alandaki görünürlüğü akademik metinlere de sıçramasına yol açmıştır. Akademik bir metinde beklenen kuramsal olgunluk ve yerleşiklik ise tam olarak sağlanamamıştır. Kavram birçok çalışmada sistematik bir çerçeve sunmaktan uzak duran ve daha çok güncel söylemlere atıfta bulunan retorik bir unsur şeklinde görünmektedir. Dolayısıyla söz konusu ad-hoc (yüzeysel) kullanımlar, kavramın akademik metinlerdeki meşruiyetinin henüz tam olarak oturmadığını, anlamın bulanıklaşabildiğini işaret etmektedir.

Özet düzeyinde yoğunlaşan ad-hoc (yüzeysel) kullanımlar, kavramların hangi kuramsal temele dayandırıldığı sorusunu ortaya çıkarmaktadır. Kavramsal işlevin belirsizleştiği bu çalışmalarda, teorik referansların nasıl kurulduğunu incelemek gerekmektedir. Bir sonraki tabloda kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramlarının hangi kuramsal çerçevelerle ilişkilendirildiği gösterilecektir.

Tablo 4

Makalelerin Birincil Kuramsal Temelleri

	Kültürel Hegemonya	Kültürel İktidar
Antonio Gramsci	Başkan, B. (2017); Sancaktaroğlu, S. B. (2021); Öztan, G. G. (2021); Gürel, S. & Okur, M. A. (2022); Güneş, Ö. (2022); Çakıl Dinçer, G. (2024); Bakıcı, A. (2024); Yenigün Altın, Ş. & Demirci, K. (2024); Dalkılıç, İ. (2024); Şahiner, A. E. (2024); Baydar Çavdar, G. (2024); Rakipoğlu, M. (2024); Tunç Subaşı, S. (2018); Akçıl, K. (2022); Akbaş, A. (2023); Eruygur, A. (2024); Güngör, F. S. & Kuloğlu, C. (2025); Bilgin, O. & Sarıköse, M. (2025). (18)	Çakırca, B. (2020); Sala, B. (2022); Şerbetçioğlu, N. (2025). (3)
Pierre Bourdieu	-	Pısdıl, E. (2022); Çil, H. (2022); Aydın, İ. & Tunç, Z. E. (2023); Aymaz, G. (2024) (4)
Theodor W. Adorno & Max Horkheimer (1)	Akkoç, M. L. (2019) (1)	-
Edward Said	Fırıncı, Y. (2018) (1)	-

Tablo 4'teki veriler, kültürel hegemonya ile kültürel iktidar kavramlarının hangi kuramsal düzlemlerde karşılık bulduğunu göstermektedir. Kültürel hegemonya üzerine inşa edilen çalışmalarda katı bir şekilde Antonio Gramsci'nin düşünceleri ışığında ilerlendiği görülmektedir. Türkiye'de üretilmiş olan akademik metinlerde hegemonyanın Gramsciyen perspektif etrafında ne denli köklü ve sarsılmaz bir kuramsal zemin üzerine inşa edildiğini kanıtlamaktadır. Buna karşın kültürel iktidar terimi daha heterojen ve parçalı bir referans göstergesine sahiptir. Gramsci'nin metinlerine olan ilgi kültürel iktidar üzerine yürütülmüş olan çalışmalarda varlığını sürdürse de Pierre Bourdieu'nün düşünceleri de bu noktada merkezi bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Bu çeşitlilik, kavramın tek bir düşünsel ekole bağlı kalmak yerine farklı teorik kaynakların senteziyle anlamlandırılmaya çalışıldığının bir göstergesidir. Bununla birlikte incelenen makalelerde Pierre Bourdieu ile kültürel hegemonya teriminin neredeyse hiç ilişkilendirilmemesi dikkat çekmektedir. Elde edilen veriler hegemonyanın yerli literatürde tamamen Gramsci odaklı bir okuma pratiği üzerinden ilerlediğini göstermektedir. Fırıncı'nın (2018) çalışmasında ise kuramsal temel Edward Said üzerine; Akkoç'un (2019) çalışmasında ise Adorno ve Horkheimer üzerine inşa edilmiştir.

Makalelerin birincil kuramsal temelinde Antonio Gramsci ve Pierre Bourdieu ön plana çıkarken bu isimlerin yanına Michel Foucault, Ernesto Laclau, Chantal Mouffe ve Şerif Mardin gibi isimler eklenmiştir.

Çalışmaların birincil kuramsal temellerini oluşturmamış olsalar da destekleyici teorisyenler olarak ön plana çıkmışlardır.

Çavdar'ın (2024) çalışmasında Gramsci'nin yanı sıra Laclau ve Mouffe'un hegemonya ve söylem kuramları da metnin kuramsal çerçevesine dâhil edilmiştir. Michel Foucault ise hem kültürel hegemonya hem de kültürel iktidar kavramlarını esas alan çalışmalarda kuramsal temele ikincil olarak katkı sunmuştur. Rakipoğlu'nun (2024) çalışmasında Siyonizm ile akademik hegemonya arasındaki ilişki kültürel hegemonya bağlamında ele alınırken Gramsci'nin yanı sıra Michel Foucault'dan da yararlanılmıştır. Çakırca'nın (2020) kültürel iktidarı modernleşme ve Batılılaşma ekseninde ele aldığı çalışmasında ise Foucault kuramsal temele Gramsci ile birlikte katkı sunmuştur.

Bir önceki, kavramsal işlev dağılımı gösterdiğimiz tabloda Ad-hoc (yüzeysel) kullanıma sahip olan makaleler kuramsal temelleri doğrultusunda incelendiğinde ise makalelerin kültürel hegemonya veya kültürel iktidar kavramlarını kuramsal bir temele oturtmadan yüzeysel bir biçimde kullandıkları görülmüştür.

Makalelerde kullanılan kavramların ve makalelere temel oluşturan kuramsal metinlerin hangi tema doğrultusunda kaleme alındığını inceleyebilmek için ise DergiPark'tan toplanan veriler tematik bağlamları etrafında da kategorilendirilmiştir. Tematik bağlam, kavramların hangi tartışma alanları içerisinde dolaşıma girdiğini ve hangi sorun başlıkları etrafında anlam kazandığını görünür kılmayı amaçlamaktadır. İncelenen makaleler, kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramlarını çok farklı toplumsal, siyasal ve kültürel meseleler bağlamında ele almaktadır. Medya, popüler kültür, sanat, din, siyaset, kültür politikaları, sivil toplum ve akademi gibi çok sayıda tematik eksenin söz konusu olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan çeşitlilik, kavramların kullanım alanlarını genişletmekle ancak ister istemez tematik düzlemde dağınık bir görünüm üretmektedir. Bu nedenle, çalışmada tematik bağlamlar tekil konu başlıkları üzerinden değerlendirilmek yerine analitik bir kümelenme yoluyla ele alınmıştır. Benzer tartışma alanları ortak üst başlıklar altında toplanarak tematik yoğunlaşmalar daha görünür hale getirilmiştir. Bu yaklaşım, kavramların hangi alanlarda daha güçlü biçimde konumlandığını ve hangi tartışma eksenlerinde tekrarlandığını karşılaştırmalı olarak değerlendirmeye imkân tanımaktadır.

İncelenen tematik başlıklar içeriklerin değerlendirilmesinin ardından sadeleştirilmiş ve toplam beş üst temada toplanmıştır. 'Siyaset, kültür politikaları ve iktidar', 'medya ve kültür endüstrisi', 'din, kimlik ve ideoloji', 'sivil toplum ve mekân', 'kuramlar ve entelektüel gelenekler' şeklinde beş farklı üst tema belirlenmiştir.

Tablo 5

Makalelerin Tematik Bağlamları

Tematik Bağlam (Üst Kategori)	Alt Kategori
Siyaset, Kültür Politikaları ve İktidar	Medya / Siyaset / Kültür Politikaları; Küreselleşme ve Kültür Politikaları; Kültür Politikaları; Kültürel İktidar – Siyaset ve Kültür İlişkisi – AK Parti; Kültürel İktidar ve Sembolik İktidar; Modernleşme, Batılılaşma ve Kültürel Tahakküm; Kültürel Diplomasi; Kamu Diplomasisi
Medya ve Kültür Endüstrisi	Medya ve Kültürel Emperyalizm; Medya ve İletişim Çalışmaları; Popüler Kültür ve Popülizm; Kültürel Temsil; Kimlik Temsilleri; Sosyal Medya; Dijital Sanat ve Medya; Sinema ve Kültür Endüstrisi; Sinema ve Kültürel İktidar; Sanat; Folklor / Kültür Üretimi; Yayıncılık
Din, Kimlik ve İdeoloji	İslamcılık; Din Sosyolojisi; Modernleşme; Merkez-Çevre Dikotomisi; Türk Milliyetçiliği; Eko-Muhafazakârlık; Kültürel İktidar ve Muhafazakârlık
Sivil Toplum ve Mekân	Sivil Toplum ve Kültür-İktidar ilişkisi; Sivil Toplum, İslamcılık ve Kadın Hareketi; Kent Tarihi; Kent Sosyolojisi; Kültürel İktidar ve Mekânsallaştırma; Göç
Kuramlar ve Entelektüel Gelenekler	Kültürel Çalışmalar – Yeni Sol; Kültürel Hegemonya; Edebiyat Kuramları; Çeviri ve Edebiyat; Toplumdilbilim

Yukarıdaki tablo kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramlarının hangi tematik bağlamlar içerisinde ele alındığını genel hatlarıyla ortaya koymaktadır. Tematik dağılım, siyaset, medya, kültürel üretim, din, kimlik ve toplumsal yapı gibi farklı eksenlerde yoğunlaşan çalışmalar aracılığıyla kavramların geniş bir tartışma alanında dolaşıma girdiğini göstermektedir. Söz konusu çeşitlilik, kavramların disiplinler arası bir kullanım alanına sahip olduğunu işaret etmektedir. Ayrıca tematik düzeyde ortaya çıkan belirli yoğunlaşmalar da göze çarpmaktadır. Kültür politikalarının sıklıkla makalelerde ele alınmış olması ve mevcut siyasi koşullar ile gelişmelerin kültürel hegemonya – kültürel iktidar bağlamlarında değerlendirilmesi dikkat çekmektedir. Ortaya çıkan çerçeveden hareketle, tematik bağlamların kavramlara göre nasıl farklılaştığını daha ayrıntılı biçimde incelemek mümkün hale gelmektedir. Bu doğrultuda, bir sonraki aşamada kültürel hegemonya kavramını odağına alan çalışmaların tematik dağılımı ile kültürel iktidar kavramını merkeze alan çalışmalar ayrı tablolar üzerinden ele alınacaktır. Böylece her iki kavramın hangi tartışma alanlarında yoğunlaştığı ve hangi tematik bağlamlarda ayrıştığı karşılaştırmalı olarak gösterilecektir.

Tablo 6*“Kültürel Hegemonya” Merkezli Makalelerin Tematik Bağlamları*

Tematik Bağlam	Makale
Siyaset, Kültür Politikaları ve İktidar	Başkan, B. (2017); Fırıncı, Y. (2018); Fırat, B. Ö. (2024); Şahiner, A. E. (2024); Bilgin, O. (2024) (5)
Medya ve Kültür Endüstrisi	Akkol, M. L. (2019); Aşkan, H. (2021); Akçıl, K. (2022); Yenigün Altın, Ş. & Demirci, K. (2024); Dalkılıç, İ. (2024); Baydar Çavdar, G. (2024); Güngör, F. S. & Kuloğlu, C. (2025); Bilgin, O. & Sarıköse, M. (2025) (8)
Din, Kimlik ve İdeoloji	Öztan, G. G. (2021); Güneş, Ö. (2022); Bakıcı, A. (2024) (3)
Sivil Toplum ve Mekân	Çakıl Dinçer, G. (2024) (1)
Kuramlar ve Entelektüel Gelenekler	Tunç Subaşı, S. (2018); Sancaktaroğlu, S. B. (2021); Gürel, S. & Okur, M. A. (2022); Rakipoğlu, M. (2024); Akbaş, A. (2023); Eruygur, A. (2024) (6)

Kültürel hegemonya kavramını merkezine alan çalışmalar tematik bağlamları doğrultusunda incelendiğinde ‘medya ve kültür endüstrisi’ üst kategorisinin kapsamına giren makalelerin çoğunlukta olduğu (N=8) görülmektedir. Dalkılıç (2024) ve Aşkan (2021) sinema filmleri üzerinden kültürel hegemonyanın inşasına yönelik uygulamalı tartışmalarıyla açıklayıcı metinler ortaya çıkarmıştır. Akkol (2019) ise kitle kültürünü ve kültür endüstrisini Frankfurt Okulu üzerinden ele almıştır. Kültürel hegemonyanın medyadaki işlevi üzerine yürütülen çalışmalardan Yenigün Altın, Ş. & Demirci, K. (2024) Netflix’in yerli dizileri üzerine yoğunlaşırken, Çavdar (2024) Acun Medya reality Showlarını çalışmasının merkezine yerleştirmiştir. Bilgin, O. & Sarıköse, M. (2025) makalesinde ise DW Türkçe, +90 ve BBC News Türkçe kanalları kültürel hegemonya bağlamında değerlendirilirken medyanın propagandist yönü eleştirel bir tutumla analiz edilmiştir. Akçıl (2022) ise taktiksel sanat hareketini Scholl, Nicholas Bourrioud, Claire Bishop, Hardt ve Negri gibi isimlerin düşünceleriyle ele almış ve devamında Gramsci’nin kültürel hegemonya düşüncesiyle ilişkilendirmiştir. Güngör, F. S. & Kuloğlu, C. (2025) çalışmalarında Spotify Wrapped 2024’ün en çok dinlenen Türkçe rap şarkılarını toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirmiştir.

Medya ve kültür endüstrisi temasının kapsamına giren (N=8) çalışmalarda teorik altyapının hazırlanmasında doğrudan öne çıkan isim Gramsci (N=6) olmuştur. Gramsci ile birlikte Horkheimer, Adorno, Bhabha, Laclau, Hardt ve Negri gibi isimler destekleyici teorisyenler olarak dikkat çekmiştir.

Kültürel hegemonya, medya ve kültür endüstrisi temasının kapsamına giren makalelerin ardından en yoğun olarak kuramsal tartışmalarda (N=6) ve kültür politikalarının ele alındığı siyaset bilimi ve sosyoloji odaklı makalelerde (N=5) merkezileştirilmiştir. Subaşı (2018); Gürel & Okur (2022); Rakipoğlu (2024); Akbaş (2023) ve Eruygur (2024) çalışmaları Antonio Gramsci’nin düşüncelerinin merkezde olduğu bir perspektif ile

farklı konuları kuramsal açıdan ele almışlardır. Sivil toplum ile din, kimlik ve ideoloji teması kapsamında olan çalışmalar ise diğer üst temalara göre daha sınırlı kalmışlardır.

Tablo 7

“Kültürel İktidar” Merkezli Makalelerin Tematik Bağlılıkları

Tematik Bağlam	Makale
Siyaset, Kültür Politikaları ve İktidar	Çakırca, B. (2020); Sala, B. (2022); Çil, H. (2022); Savut, E. (2023) (4)
Medya ve Kültür Endüstrisi	Aydın, İ. & Tunç, Z. E. (2023) (1)
Din, Kimlik ve İdeoloji	Pısdıl, E. (2022); Aymaz, G. (2024) (2)
Sivil Toplum ve Mekân	Akçakaya, N. (2022) (1)
Kuramlar ve Entelektüel Gelenekler	-

Tablo 7 kavramsal işlevin Ad-hoc (yüzeysel) tespit edildiği makaleler değerlendirme dışı bırakılarak oluşturulmuştur. Anlamli bir kavramsal işleve sahip olan makalelerin ağırlıklı olarak siyaset, kültür politikaları ve iktidar ilişkileri ekseninde yoğunlaştığı görülmektedir. Öte yandan ‘medya ve kültür endüstrisi’, ‘din, kimlik ve ideoloji’ ve ‘sivil toplum ve mekân’ odaklı temalar sınırlı sayıda çalışmada temsil edilmektedir. ‘Kuramlar ve entelektüel gelenekler’ adlı temanın kapsamına dahil olan makale olmaması da dikkat çekmektedir. Dağılıma göre kültürel iktidar kavramının akademik literatürde henüz dar bir tematik çerçeve içinde ele alındığı ve özellikle siyasal bağlamla güçlü bir ilişki kurularak tartışıldığı göze çarpmaktadır.

Kültürel iktidar kavramını merkeze alan çalışmalarda, kavramsal işlev düzeyinde “kuramsal” olarak sınıflandırılabilir bazı makalelerin bulunmasına rağmen, bu çalışmaların hiçbirinin “kuramlar ve entelektüel gelenekler” teması altında yer almaması dikkat çekmektedir. Savut’un (2023) çalışması söz konusu temaya en yakın çalışma olsa da güncel siyasetin etkisiyle değişen kültürel kodlara eğilen çalışması daha fazla ‘siyaset, kültür politikaları ve iktidar’ teması ile uyumlu görünmektedir. Başka bir ifadeyle, kültürel iktidar kavramı kimi çalışmalarda teorik ve pratik çerçeveler içinde kullanılmış olsa da kavramın kendisini bağımsız bir kuramsal problem olarak ele alan, onu düşünsel gelenekler içinde konumlandıran ya da yeni bir teorik yönelim öneren bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Kültürel iktidar kavramının, kuramsal derinlik kazanmaktan önce, daha çok açıklayıcı ve yorumlayıcı bir araç olarak benimsendiği görülmektedir. Bu eğilim, kavramın akademik literatürdeki ilk kullanım ve yerleşme biçimiyle de doğrudan bağlantılıdır. Kavramın Türkiye’deki dolaşımı, büyük ölçüde güncel siyasal tartışmalar ve iktidar söylemleriyle eşzamanlı olarak şekillenmiştir. Konu akademik alana da teorik bir boşluğu doldurma iddiasıyla değil, mevcut siyasal ve toplumsal gerilimleri adlandırma ihtiyacıyla taşınmıştır. Kültürel iktidar bu bağlamda değerlendirildiğinde kuramsal bir tartışma alanı inşa etmekten çok, belirli bir politik momentin kavramsal ifadesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kavram, akademik literatürde henüz kuramsal bir model, düşünsel bir arka plan veya özgün bir fikir üretmemiştir. Neticede onun daha çok güncel politik tartışmalara teşne olduğunu ve teorik olarak bütünüyle kökleşmediğini ortaya koymaktadır.

Sonuç

Bu çalışma, Türkiye akademik literatüründe kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramlarının nasıl dolaşıma girdiğini, hangi bağlamlarda kullanıldığını ve ne tür kavramsal işlevler üstlendiğini karşılaştırmalı bir perspektifle ele almıştır. DergiPark veri tabanı üzerinden gerçekleştirilen sistematik tarama ve nitel içerik analizi, iki kavram arasında hem kuramsal hem de tematik düzeyde belirgin farklılıklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu farklılıklar, yalnızca kavramların akademik kullanım biçimlerine değil, aynı zamanda Türkiye’deki siyasal ve sosyo-kültürel bağlamla kurdukları ilişkilere de işaret etmektedir.

Türkiye bağlamında kültürel iktidar tartışmaları, özellikle son yıllarda siyasal iktidarın kültürel alan üzerindeki etkisi, sınırları ve başarısı etrafında yoğunlaşmıştır. Bu tartışmalar, kültürün yalnızca estetik ya da sembolik bir alan değil, aynı zamanda siyasal meşruiyet ve toplumsal rıza üretimiyle doğrudan ilişkili bir mücadele zemini olduğunu göstermektedir. Kültürel iktidar kavramının akademik literatüre girişinin büyük ölçüde bu güncel tartışmalarla eşzamanlı gerçekleşmesi, kavramın kuramsal düzeydeki kırılganlığını ve belirsizliğini de beraberinde getirmiştir. Bu nedenle kültürel iktidar, Türkiye’de henüz kuramsal olarak yerleşmiş bir kavramdan ziyade, siyasal ve toplumsal gerilimlerin akademik dile yansıdığı bir tartışma başlığı olarak görünmektedir.

Elde edilen bulgular, kültürel hegemonya kavramının akademik literatürde görece yerleşik, kuramsal olarak istikrarlı ve analitik bir araç olarak kullanıldığını göstermektedir. Özellikle Gramsci merkezli kuramsal referansların baskınlığı, kavramın belirli bir entelektüel geleneğe yaslanarak ele alındığını ortaya koymaktadır. Kültürel hegemonya odaklı çalışmaların önemli bir kısmı, medya, kültür endüstrisi, sinema ve popüler kültür gibi alanlarda yoğunlaşmakta; bu alanlarda rıza üretimi, gündelik yaşam pratikleri ve ideolojik yeniden üretim süreçleri üzerinden analizler geliştirmektedir. Ayrıca bu literatürde, kavramın kuramsal boyutunu doğrudan tartışan ve farklı düşünsel geleneklerle ilişkilendiren çalışmaların varlığı dikkat çekmektedir.

Kültürel iktidar olgusu ise akademik literatürde nispeten dar bir çerçevede incelenmektedir. Kavramın literatürdeki dolaşımı büyük ölçüde siyaset, kültür politikaları ve iktidar ilişkileri çerçevesinde gerçekleşmektedir. Tematik analiz, kültürel iktidar odaklı çalışmaların ağırlıklı olarak güncel siyasal süreçler, iktidar söylemleri ve kültürel alanın yeniden düzenlenmesi gibi konular etrafında şekillendiğini göstermektedir. Kültürel iktidar daha çok belirli bir siyasal momenti adlandıran ve betimleyen bir kavram olarak kullanılmıştır. Bağımsız bir kuramsal sorun olarak değerlendirilmemiş olması kavramın günün siyasi diline hapsoldüğüne dair izlenim vermektedir.

Çalışmanın dikkat çekici bulgularından biri, kültürel iktidar kavramının özellikle özet düzeyinde kullanıldığı bazı çalışmalarda kavramın analitik bir işlev üstlenmemesi ve ad-hoc nitelikte, bağlamsız ve yüzeysel biçimde yer almasıdır. Bu tür kullanımlar, kavramın metnin ilerleyen bölümlerinde açıklığa kavuşturulmaması ve kuramsal bir çerçeveye oturtulmamasıyla karakterize olmaktadır. Ortaya çıkan tablo kültürel iktidar kavramının akademik metinlerde zaman zaman kavramsal bir araçtan ziyade, güncel siyasal söylemin etkisiyle dolaşıma giren retorik bir unsur olarak kullanıldığını göstermektedir.

İki kavram arasındaki söz konusu ayrışmalar, kültürel iktidarın Türkiye bağlamında akademik literatüre giriş biçimiyle yakından ilişkilidir. Kültürel hegemonya, uzun süredir sosyal bilimlerde literatüründe yer alan, kuramsal olarak tartışılmış ve farklı bağlamlarda sınanmış bir kavramdır. Kültürel iktidar, büyük ölçüde güncel siyasal tartışmaların etkisiyle görünürlük kazanmış ve akademik alana da bu güncellik üzerinden dâhil olmuştur. Sonuç olarak, kavramın entelektüel temelleri ve yöntemsel sınırları henüz tam anlamıyla olgunlaşmamış, kuramsal netliği ise sağlanamamıştır.

Çalışmada kültürel hegemonya ve kültürel iktidar kavramlarının Türkiye akademik literatüründeki kullanım pratiklerini görünür kılmak, kavramsal bulanıklıkların ve ayrışmaların altını çizmek amaçlamıştır. Elde edilen bulgular, kültürel iktidar kavramının kuramsal olarak yeniden ele alınmasına ve kavramsal sınırlarının daha net biçimde tartışılmasına yönelik bir ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Son olarak, kültürel iktidar kavramının Türkiye bağlamında büyük ölçüde güncel siyasal tartışmalarla birlikte ortaya çıkmış olması, kavramın kuramsal olgunluk bakımından kültürel hegemonya ile aynı düzlemde değerlendirilememesine yol açmaktadır. Kültürel hegemonya, uzun bir entelektüel geleneğe yaslanan ve teorik olarak sınanmış bir kavramdır. Buna karşılık kültürel iktidar, kavramsal sınırları, analitik kapasitesi ve kuramsal referansları henüz tam olarak belirginleşmemiş bir görünüm arz etmektedir. Bu durum, kavramın

akademik literatürde görece kırılgan ve dağınık biçimlerde kullanılmasıyla da örtüşmektedir. Kültürel iktidarın ilerleyen dönemde nasıl bir kuramsal çizgide ilerleyip hangi bağlamlarda derinleşeceği ve akademik literatürde kalıcı bir analitik araç hâline gelip gelmeyeceği ise zaman içinde izlenmesi ve eleştirel biçimde değerlendirilmesi gereken bir süreç olarak ortaya çıkmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi	Dış bağımsız.
Çıkar Çatışması	Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek	Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer Review	Externally peer-reviewed.
Conflict of Interest	The author has no conflict of interest to declare.
Grant Support	The author declared that this study has received no financial support.

Yazar Bilgileri	Emre Yüksel
Author Details	¹ İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü, İstanbul, Türkiye
	0000-0002-7126-8915 eyuksel@gelisim.edu.tr

Kaynakça | References

- AK Parti. (2017, May 28). *Cumhurbaşkanı Erdoğan, İstanbul'da Ensar Vakfı genel kurulunda konuştu*. Retrieved from <https://www.akparti.org.tr/haberler/cumhurbaskani-erdogan-istanbul-da-ensar-vakfi-genel-kurulunda-konustu/>
- Akbaş, A. (2023). Postkolonyal eleştirmen Homi K. Bhabha'nın *Ulus ve anlatım*'i üzerine notlar. *Genç Mütefekkirler Dergisi*, 4(3), 732–759.
- Akbay, Y. (2024). Imperial echoes: A postcolonial critique of Rupert Brooke's "The soldier." *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(4), 1939–1952. doi:10.18037/ausbd.1513625
- Akçakaya, N. (2022). Kültürel iktidar mücadelesinin mekânsal boyutu: Mekânı siyasallaştırmak. *Mukaddime*, 13(1), 1–36. doi:10.19059/mukaddime.902583
- Akçıl, K. (2022). Dijital karşılaşmalar: Taktiksel sanat müdahalelerinin politikası. *Yedi*, (27), 49–59. doi:10.17484/yedi.953179
- Akkol, M. L. (2019). Kitle endüstrisi ve kitle kültürü kavramlarının Frankfurt Okulu düşüncesi üzerinden analizi. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 2(3), 49–64. doi:10.35235/uicd.479057
- Arslanbenzer, H. (2011). *Türkiye'de kültürel iktidar solda mı?* İstanbul: Avangard Yayınları.
- Aşkan, H. (2021). Kültürel melezleşmenin sinemadaki görünümü: *La graine et le mulet* örneği. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 7(2), 131–143. doi:10.22252/ijca.1017327
- Aydın, İ., & Tunç, Z. E. (2023). Kültürel iktidar ve sinema: *Vizontele* filmi serisinde kültürel iktidar fragmanları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 244–257. doi:10.33437/ksusbd.1142269
- Aymaz, G. (2024). Kültürün iktidarı: Dindar muhafazakârlık ve kültürel egemenlik. *İnsan ve İnsan*, 11(38), 11–28. doi:10.29224/insanveinsan.1459771
- Bakıcı, A. (2024). İmparatorluk mirasından cumhuriyete Türkiye'de kültürel hegemonya ve Türk milliyetçiliği. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 15(3), 357–387. doi:10.59281/turkiz.1522264
- Bars, M. E. (2018). Ziya Gökalp'ın masalları fakelore örnekleri olarak kabul edilebilir mi? *Journal of Turkish Research Institute*, (61), 145–157. doi:10.14222/Turkiyat3758
- Başkan, B. (2017). Uncovering Western efforts for cultural hegemony over Turkey's July 15 coup attempt. *Liberal Düşünce Dergisi*, (87), 107–116.
- Baydar Çavdar, G. (2024). Populist styles and meanings in Acun Medya reality shows. *Connectist: Istanbul University Journal of Communication Sciences*, (67), 61–86. doi:10.26650/CONNECTIST2024-1505745
- Belge, M. (2019, May 2). Türkiye'nin kültür savaşı. *K24 Kitap*. Retrieved from <https://www.k24kitap.org/turkiyenin-kultur-savasi-2143>
- Bilgin, O. (2024). Türkiye markasının dinamikleri: Tarih, toplum, kültürel kimlik ve dış politika. *Akademik Hassasiyetler*, 11(26), 448–466. doi:10.58884/akademik-hassasiyetler.1578269

- Bilgin, O., & Sarıköse, M. (2025). Batı medyasının Türkiye karşıtı söylemi ve "Türkiye'de yaşanmaz, gidin kendinizi kurtarın!" propagandası. *Recent Period Turkish Studies*, (47), 29–49. doi:10.26650/YTA2025-1657838
- Bora, T. (2018). *Zamanın kelimeleri: Yeni Türkiye'nin siyasi dili*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Colpani, G. (2022). Two theories of hegemony: Stuart Hall and Ernesto Laclau in conversation. *Political Theory*, 50(2), 221–246. doi:10.1177/00905917211019392
- Çakıl Dinçer, G. (2024). Kültürel hegemonya ve İslamcı kadın dernekleri: Hazar ve KADEM örneği. *Mülkiye Dergisi*, (1), 77–103.
- Çakırca, B. (2020). Bir egemenlik meselesi olarak kültürel iktidar. *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, 16(58), 189–203.
- Çetinkaya, E. (2014). Küresel medya formatlarının temel aktörleri. *Kültür ve İletişim*, 17(2), 100–124.
- Çil, H. (2022). Türkiye'de kültürel alan ve sembolik mücadele: Tematik bir analiz. *Journal of Media and Religion Studies*, 5(1), 129–158. doi:10.47951/mediad.1117840
- Dalkılıç, I. (2024). Kültürel hegemonya'nın Hollywood sinema filmleri üzerinden inşası. *Erciyes İletişim Dergisi*, 11(2), 693–713. doi:10.17680/erciyesiletisim.1443079
- Dellaloğlu, B. (2020). *Poetik ve politik: Bir kültürel çalışmalar ansiklopedisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Elmacioğlu, G. (2024). Medya antropolojisi: Antropoloji ve kültürel çalışmalar ekseninde tanımı, kavramları ve yöntemi. *Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 6(1), 43–61. doi:10.55055/mekcad.1415336
- Erdoğan, E., & Uyan-Semerci, P. (2021). *Toplumsal araştırma yöntemleri için bir rehber: Gereklilikler, sınırlılıklar ve incelikler*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Erman, A. (2019). 19. yüzyıl Orta Asya Türk şehirleri hakkında izlenimler. *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 15–39.
- Eruygur, A. (2024). Doğu Türkistan'daki köy adlarının değiştirilmesinin toplumdilbilim açısından incelenmesi. *Dil Araştırmaları*, 18(35), 221–241. doi:10.54316/dilarastirmalari.1507981
- Fırat, B. Ö. (2024). Bizim bir sanatımız var!: Yeditepe Bienali ve estetik bir cemaat olarak halk. *Mülkiye Dergisi*, (1), 169–177.
- Fırıncı, Y. (2018). Cultural resilience within the era of globalization. *Resilience*, 2(2), 69–84. doi:10.32569/resilience.446970
- Fontana, B. (2013). *Hegemonya ve iktidar: Gramsci ve Machiavelli arasındaki ilişki üzerine*. İstanbul: Kalkedon Yayıncılık
- Gramsci, A. (2014). *Hapishane defterleri* (A. Cemgil, Çev.). İstanbul: Belge Yayınları.
- Gültekin, M. (2019). Sosyal medya ya da anlık iletişimin sosyolojisi. *Fırat University Journal of Social Sciences*, 29(2), 345–359. doi:10.18069/firatsbed.559345
- Güneş, Ö. (2022). Şüphencilik, düzenleme, uzlaş: Batı muhafazakâr düşüncesinde çevresel meselelere yaklaşımlar ve eko-muhafazakârlığın görünüşleri. *Mülkiye Dergisi*, 46(1), 100–136.
- Gürel, S., & Okur, M. A. (2023). Eleştirel kuram bağlamında yeniden yorumlanan hegemonya: Sivil toplum, iktidar ve kültür ilişkisi. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2). doi:10.52122/nisantasisbd.1204029
- İnsel, A. (2017, June 5). Zor gücüne dayanan bir kültür savaşı. *Birikim*. Retrieved from <https://birikimdergisi.com/haftalik/8348/zor-gucune-dayanan-bir-kultur-savasi>
- Koselleck, R. (2009). *Kavramlar tarihi: Politik ve sosyal dilin semantiği ve pragmatikliği üzerine araştırmalar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kuloğlu, C., & Güngör, F. S. (2025). Cıstak'tan öteye: Spotify Wrapped ve popüler kültürde ataerkilliğin yankıları. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (35, 20. Yıl Armağan Sayısı), 731–748. doi:10.18603/sanatvetasarim.1642907
- Kurubacak, M. S. (2024). İstanbul'da yaşayan Musevilerin defin ve matem süreçlerinin etnografik analizi. *KÜN Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 40–59. doi:10.54281/kundergisi.2024.44
- Laclau, E., & Mouffe, C. (2012). *Hegemonya ve sosyalist strateji: Radikal demokratik bir politikaya doğru*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mencet, M. (2018). Türkiye ve Azerbaycan'da mizah yayıncılığı geleneği: Benzerlik ve farklılıklar. *Şarkiyat*, 10(1), 12–24.
- Neuman, W. L. (2014). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar* (Vol. 2). İstanbul: Yayıncılık.
- Oktay, G. (2024). Bir çalışmanın sanat eseri olarak değerlendirilme sürecine eleştirel bakış. *Tykhe Sanat ve Tasarım Dergisi*, 9(16), 203–221. doi:10.55004/tykhe.1447626
- Öztan, G. G. (2021). 1960'lı yıllarda İslamcılığın zihin haritası: "Millî olanı" revize etme çabası. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 21(42), 397–433.
- Pısdıl, E. (2022). Kültürel iktidar tartışmalarında dini meşruiyet. *Din Sosyolojisi Araştırmaları*, 2(3), 102–116.
- Posos Devrani, A. E. (2017). Medyada "öteki"nin temsili: Etnik komediler. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(2), 926–949. doi:10.19145/e-gifder.321649
- Rakipoğlu, M. (2024). Zionism and academic hegemony: The intersection of power, knowledge, and suppression in the United States universities. *Milel ve Nihal*, 21(The Critique of Zionism), 25–46. doi:10.17131/milel.1556769

- Sala, B. (2022). Politics and culture relationship in Turkey: The cultural policies of the Justice and Development Party. *İctimaiyat*, 6(1), 104–114. doi:10.33709/ictimaiyat.1004334
- Sancaktaroğlu Bozkurt, S. (2021). Gramsci'nin hegemonya kavramı bağlamında kültürel öğelerin çevirisi. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 2021(31), 251–274. doi:10.37599/ceviri.1020046
- Savut, E. (2023). Türkiye'de kültürel iktidar kodlarının değişimi: Merkez–çevre dikotomisini yeniden düşünmek. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 246–275. doi:10.16953/deusosbil.1197708
- Şahiner, A. E. (2024). Kültürel diplomasi ve Türk halk bilimi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 12(39), 66–76. doi:10.33692/avrasyad.1390858
- Şerbetçioğlu, N. (2025). Görkemli tabağın ardındaki yoksulluk: *Hunger* filminde iktidar, gösteri ve etik direniş. *Tirebolu İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 2(2), 179–201.
- Tunç Subaşı, S. (2018). Stuart Hall ve Gramsci etkisi. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 487–502.
- Yandır, G., & Çakı, F. (2023). Çeçenlerin göç deneyimleri ve gönüllü özdeşlik inşaları. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD)*, 9(19), 30–51. doi:10.25306/skad.1281541
- Yenigün Altın, Ş., & Demirci, K. (2024). Kültürel hegemonya tartışmaları çerçevesinde Netflix Türkiye yerli dizileri incelemesi ve izleyici deneyimi. *TRT Akademi*, 9(22), 724–751. doi:10.37679/trta.1519715